

Císařský řez na přání

Operativních porodů stále přibývá. Zdaleka ne všechny jsou z medicínského hlediska nutné.

Některé ženy si myslí, že porodit císařským řezem je v konečném výsledku příjemnější než porodit obvyklou cestou. Ozývají se dokonce hlasy, že elektivní (volitelné) císařské řezy by měly být stejně dostupné jako třeba epidurální analgézie.

Na nedávném výročním kongresu Švýcarské gynekologicko-porodnické společnosti sami lékaři nevyloučili, že do budoucna mohou elektivní císařské řezy představovat druhý

nejbezpečnější způsob porodu, a to hned po spontánních porodech přirozených. Plánované operativní porody vykazují totiž menší rizikovost než porody nečekaně patologické, při nichž je zapotřebí užívat invazivních lékařských zásahů pro vybavení plodu, jakými jsou např. manuální vytlačování plodu, klešťové porody či vakuumextrakce.

Ačkoliv v České republice možnost císařských řezů na přání oficiálně neexistuje

a lékaři upozorňují na všechna rizika velké břišní operace, přesto je dle zkušeností některých rodiček možno se na císařském řezu dohodnout. I mnozí porodníci nevěřejně připouštějí, že pokud rodička o tento způsob porodu cíleně usiluje, zpravidla dříve či později najde porodnici, kde jí bude vyhověno, byť za okolností tiché dohody. Jaké jsou hlavní nejčastěji zmiňované přednosti a zápory operativních porodů?

► PŘEDNOSTI

■ **MENŠÍ BOLESTIVOST:** Při plánovaném císařském řezu se rodička zcela vyhne porodním bolestem. Operace se nejčastěji provádí v epidurální analgézi. Žena zůstává při vědomí a pouze tupě cítí, že se v jejích vnitřnostech cosi děje, bolest ovšem nevnímá. Právě tento fakt bývá rozhodující pro ženy, které mají z bolesti panický strach. Je ovšem zapotřebí upozornit, že císařský řez představuje veliký chirurgický zákrok, a pooperační stav rozhodně není snadný. Kromě toho se může zkomplikovat navázání prvního kontaktu s dítětem i zahájení kojení.

■ **ŠETRNOST VŮČI PÁNEVNÍMU DNU:** Když hlavička dítěte prochází porodními cestami, je pánevní dno extrémně namáháno. Svalstvo pánevního dna je složeno z mnoha jemných vazů a nervů, které nesou a chrání břišní dutinu se všemi orgány. Jeho součástí jsou také močový i řitní svěrač. Je pravda, že asi 20% žen trpí v důsledku vaginálního porodu problémem navzdory léčbě chronicky. Mohlo by se tedy zdát, že císařský řez nás před podobnými problémy ochrání. Není to však pravda. Enormní zátěž pro pánevní dno představuje totiž především již samo těhotenství a zmíněnými potížemi s inkontinencí trpí i zhruba 5% žen z těch, které porodily císařem.

■ **ŽÁDNÝ NÁSTŘIH HRÁZE:** Při vaginálních porodech jej nelze vyloučit. Ačkoliv se zpravidla brzy a bez následků zhojí, u některých žen zanechá nepříjemné stopy na velmi dlouhou dobu. Tyto ženy pocítují bolestivost nástřihu ještě dlouho po porodu např. při sezení, při změnách počasí a zejména při manželském styku. Velmi problematické jsou případy, kdy se nástřih zanítí nebo kdy lékaři nástřihem zraní i sval konečníku. Při porodu císařským řezem nástřih hráze opravdu nehrozí, ovšem jizvy v břišní a děložní stěně rovněž nejsou nic příjemného.

■ **ŠETRNOST VŮČI DÍTĚTI:** Děti, které přijdou na svět sekací, se od těch, které si musely cestu na svět razit obvyklou cestou, liší na první pohled. Bývají hladké a „nepomačkané“. Není divu, jejich přechod z dělohy na svět trvá zpravidla jen několik málo minut. Neonatologové i psychologové ovšem přinášejí stále více důkazů o tom, že namáhavá cesta porodním kanálem je pro dítě nesmírně důležitá, a to jak z hlediska fyziologického, tak i psychologického.

► NEVÝHODY

■ **POOPERAČNÍ RIZIKO:** Riziko úmrtí matky při porodu je při císařských řezech několikanásobně vyšší než při porodech vaginálních. Důvodem jsou možné pooperační komplikace, k nimž patří např. infekce, krevní sraženiny v dolních končetinách, neprůchodnost střev apod. Pravdou ale je, že zmíněné nebezpečí v sobě skrývají především císařské řezy prováděné nouzově, při nichž život rodičky nezřídkem ohrožují již samy důvody, které k císařskému řezu vedou.

■ **DÝCHACÍ A ADAPTAČNÍ PROBLÉMY U DÍTĚTE:** Novorozenci po sekci mnohem častěji končí na jednotce intenzivní péče s dýchacími obtížemi, způsobenými zbytky plodové vody v dýchacích cestách. Během přirozených kontrakcí jsou tyto zbytky z dýchacího traktu dítěte samovolně vypuzovány. Kromě toho novorozenci negativně reagují na příliš náhlé vybavení z dělohy matky, kdy nemají čas na přizpůsobení se novým životním podmínkám. Někteří psychologové se domnívají, že přirozený porod činí dítě odolnějším i trpělivějším vůči životním stresům a že nervová soustava dětí narozených sekací zůstává dlouhou dobu přecitlivělá a nevyzrálá. Pravdou je ovšem i to, že komplikovaný vaginální porod představuje pro dítě celou řadu dalších akutnějších rizik (např. zastavení kontrakcí, předčasné odlučování placenty, omotaná pupeční šňůra atd.)

■ **ABSENCE PORODNÍ ZKUŠENOSTI:** Přirozený porod představuje pro ženu z biologického i psychologického hlediska optimální začátek mateřství. Přirozené hormony dodávají ženě sílu i chuť k péči o dítě a usnadňují navázání láskyplného vztahu s miminkem. Po císařském řezu se naopak nezřídkem dostávají negativní pocity. Ženy vstupují do rodičovství skrze obtížnou vnitřní psychologickou krizi, která vychází z pocitu nedostatečnosti a neschopnosti přivést dítě na svět vlastní silou. K tomu se přidávají i značné fyzické potíže a pooperační bolesti. V každém případě platí, že císařský řez zůstává zcela jedinečnou a spásnou operací v případě komplikovaných porodů, avšak rozhodně jej nelze doporučit zdravým ženám jako univerzální možnou náhradu za porod přirozený. Ty, které mají z přirozeného porodního procesu paralyzující obavy, by rozhodně měly vyhledat pomoc psychologa a absolvovat kvalitní předporodní kurz. ■